

ZAPISKI S PREDAVANJ POL. SEM. 2007

SOCIOLOGIJA MLADINE

POJAV MLADOSTI

Durkheim

⇒ družbeni, socialni pojav:

- objekt (npr. modni trend)
- interpretativen (obstaja šele, ko ga ponotranjimo - npr. družina je odvisna od subjektivnih delovanj)

⇒ mladina: dejstvo; objekt, ki obstaja

- interpretativen pojav (mladost nekaj, kar obstaja samo v moderni dobi; razpon 15-25 let; ni nič če vanj ne investiramo)

MLADOST: je celovit pojav, ki zajema tako biološke kot kulturne značilnosti

- biološke karakteristike: puberteta, hormonske in nevronske specifike = predpogoj za mladost
- kulturno prisvajanje biologije (interpretiranje)

Utelesenost:

- vsi socialni pojavi so utelešeni
- družba = abstrakten, metaforičen pojav; družba ne obstaja (Weber)
- nastanek družbe v 19. stoletju

Gnezdenje:

- vsak pojav je sestavljen iz hierarhičnih ravni → v višji ravni (mladost) gnezdi nižja raven (kulturno prisvajanje)

Emergenca:

- vsaka raven je nova kvaliteta

BIOLOŠKE SPECIFIKE MLADOSTI (biografija mladosti) ⇒ faze/cikli:

- embria
- dojenčka
- adolescence
- odraslosti
- starosti

Adolescenca:

- ok. 15 leta
- biološke spremembe: hormonske, nevronske (mladi se odzivajo na dražljaje drugače kot odrasli)

PIAGET

Faze življenjskega cikla:

- sensorimotorna (do 2 leta, dojenček z vsemi čuti zaznava enakopravno, ugotovi relativno stabilne lastnosti okolja)
- predoperacionalna (2-4 let, nauči se ključne veščine - jezika, predpostavlja da je njegov pogled enak pogledu drugih)
- konkretno-operacionalna (4-12 let, otrok obvlada določeno raven abstraktnega mišljenja >vzročno-posledične povezave, namen abstrakcije = lažje razmišljanje o nečem, kar si ne moremo predstavljati, kar ne moremo čutno zaznavati - npr. čas)
- formalno-operacionalna (adolescenti oblikujejo bogat metaforičen jezik, adolescenca po Piagetu je 4 faza v razvoju ljudi)

Mladi so vse bolj v družbi vrstnikov, se združujejo v organizacijah, kjer so pretežno mladi, v obdobju adolescence se izolirajo od staršev.

Mladostnika ne moremo reducirati ne na biološke specifikke, ne na kulturno prisvajanje vrednot.

MLADOST = ideološki konstrukt, ni nekaj specifičnega, je pojem dežnik - nanaša se na specifikke fizičnega in duševnega odraščanja, tudi kulturni dejavniki vplivajo na adolescentovo doživljanje sveta.

BRAKE

- mladi **srednjega** sloja imajo svoj moratorij v študentskem življenju, njihova identifikacija s subkulturo je manjša
- mladi **delavskega** razreda pa se bolj identificirajo s subkulturo, ki jim pomeni pobeg iz vsakdanjega življenja

NAJSTNIK

- pojem nastal v ZDA po 2. sv. vojni
- oblikovanje vrstniških skupnosti (npr. uporniki brez razloga - čas najstniških filmov in rock'n rolla)
- najstnik je mladostnik, ki ima drugačne kulturne vrednote; ima določen imidž, sleng, kraje druženja ...

MLADOSTNIK

- tisti, ki je zaradi svojega najstniškega življenja obravnavan drugače

PUBERTETA

- označuje biološke specifikke mladosti

GENERACIJA

- vrsta, ki se reproducira (otroci istih staršev = gen.) - biološki vidik
- skupnosti ljudi, ki se počutijo duhovno sorodni (npr. romantiki, hipiji); je skupina ljudi, ki doživlja neko sorodnost - kulturni vidik

KULTURNI DEJAVNIKI specifični za moderno doživljanje mladosti:

- nastanek MM (brez njih ne bi mogli govoriti o mladinskih skupnostih; mimo nadzora odraslih stik z vrednotnim vplivom)
- }
 - šolski sistem je univerzalen
 - urbanizacija fizično druženje mladih
- dvig materialnega standarda
- več prostega časa
- odmik od odraslih
- razvoj kulturne industrije

SUBKULTURA

- ni družbeni objekt, temveč neprestani referendum članov; ko ni konsenza razpade

SODOBNE INDUSTRIJSKE DRUŽBE

- mladost je vse bolj pomembna
- kult mladosti
- starost se vse bolj doživlja kot konservativna
- mladost je tista faza, ko si najbolj vitalen in inovativen
- eden ključnih problemov je medgeneracijsko neravnovesje

NAČINI LOČEVANJA SUBKULTUR

- distinkcija na mladinske scene (manj zavezujoča mladinska participacija) in subkulture
- subkulture:
 - o lahko predpostavljajo starševske vrednote
 - o lahko predpostavljajo... (nostalgične - danes pankerji, aktualne - pank v 80')

- v ožjem pomenu besede (v prostor vnašajo kulturne inovacije - npr. bajkerska, glasbene)
- subpolitike (npr. študentsko gibanje v 60')
- kontrakulture (z radikalnimi političnimi vrednotami - npr. komuna)

OBRED PREHODA (statusne spremembe v življenjskem ciklusu)

- funkcija: opozarja druge na statusno spremembo, posamezniku olajša statusni prestop
- INICIACIJA: sprejem nekoga v nov status (npr. iniciacija v prostozidarsko ložo)
- 2 nalogi iniciacije:
 - med vlogama ni povezave ⇒ prehod otrok-odrasel
 - dopolnjevanje, otrokova socializacija se dopolnjuje z novimi spoznanji

Berger, Luckmann ⇒ vsaka faza življenjskega cikla je umeščena v totaliteto človeškega pomena

- totaliteta v arhaičnih skupnostih (religija)
- totaliteta nudi varnost, smisel življenja
- totalne institucije - npr. samostan: prestop v samostan pomeni totalen preobrat

PRIMERI PREHODOV

ARHAIČNE SKUPNOSTI

Skupne značilnosti prehoda:

- mladost je potlačena (v kulturi ni jasno izražena, potek tranzicije poteka iz otroštva v odraslost, mladost nima posebnega izraza)
- univerzalnost (skozi obred prehoda gredo vsi)
- obred je totalen (celovit, nenaden)
- pomembna sta starost in spol (obred je drugačen za fante kot za punce)
- obred je povezan z ekstremnimi telesnimi stanji (duševni pretresi - droge, izolacija, post, kaznovanje lastnega telesa, meditacija)
- religijska indoktrinacija

Primeri:

Pleme ARUNTA (Avstralija):

- tipičen obred prehoda
- uporaba halucinacijskih rastlin
- operacija
- rituali

Pleme BORA (Avstralija):

- ločitev ženskega okolja- fantje ločeni (v obredu) od ženskega dela okolja
- operacija
- uživanje halucinacijskih rastlin

Pleme KUMAŠ (Indijanci):

- uživanje halucinacijskih rastlin (kristavec)
- droge
- tudi mučenje, meditacija

BANTU čmci v Afriki:

- dekleta (obred prehoda)
- droga, glasba
- indoktrinacija

Pleme BININ KUS KUSBIN:

- 12 faz
- v vsaki fazi uživajo neke svete rastline (ingver, tobak, gobe)
- post, izolacija, kratenje spanja
- 1. faza (mladostniki): mučenje, ločitev od mater, izolacija, pridobitev moškega imena

STARA GRČIJA

- klasična skupnost (polis) - nihče nima moči
- arhaična skupnost (dvor, svečeništvo) - moč vladarjev, prerokov, pesnikov

ATENE

- obred prehoda je tematiziran za fante
- da je fant lahko postal moški je moral biti svoboden in Atenčan
- pomen vojaškega usposabljanja in družine
- od vsakega se je pričakovalo, da si kupi vojaško opremo
- razvoj gimnazij, v katerih so se urili telesnih veščin - telesna spretnost (bojevanje ipd.) in moralne vrednote zelo pomembne
- DIDASKALEION - v njih so se izobraževali o temeljnih veščinah - univerzalno opismenjevanje (pisanje, branje, računanje, glasbeni pouk), urjenje spomina
- ok. 18. leta oče sina registrira in zanj nastopi vojaški rok, ki traja 1 leto
- med vojaškim urjenjem fant priseže lojalnost mestu in v 2 letu opravlja stražarsko delo
- hedonizem - učenje retorike, čas sofizma

Prehod ni nenaden in celovit - postopna preobrazba statusa; ni univerzalen (samo fantje), ni posebnih telesnih stanj in religijske indoktrinacije (vsak Grk ima svoje predstave, stališče) in ni duhovniškega stanu.

RIMSKA SKUPNOST

- nadzorovali življenjske cikle otroka
- mladostnik = juvenes / adolescentia
- otroštvo, mladost in starost obdobja v katerih človek slabo presoja
- idealna je odraslost
- v predstavi starorimskega človeka so na eni strani odvisni ljudje (otroci, stari, bolni) in na drugi odrasli ljudje, ki so na ključnih položajih v skupnosti

otrok:

- obdobje, ko je nadzor odraslih popoln
- otroci enačeni z duševnimi bolniki
- prepričani, da dekleta odraščajo hitreje
- popolno pokoravanje očetu do smrti
- otrok = infans - negovoreč (oznaka za otroke do 7 leta), liberi (otroci svobodnih staršev), pueri (pubertetniki), fantje nato vstopijo v šolsko izobraževanje
- za otroke do 7 leta skrbeli sužnji, po tej starosti so fantje odšli v šolo, dekleta pa ostala v gospodinjstvu
- v šolah so jih učili pisanja, računanja, glasbe, urili spomina in samoobvladovanja sebe in želja (= askeza)

mladost:

DEKLETA:

- nenaden prehod
- zgodnja zaroka in poroka - dekle pade v odvisnost moža
- do poroke so morale ostati doma
- ključna vrlina, ki so jo mogle prinesiti v zakon je bila nedolžnost
- značilne: gardedame, diete, telovadba, nič alkohola, nadzor obiskov doma, učenje - slovnice, literature, grščine, glasbe ...

- zakon naj bi temeljil na slogi, naklonjenosti (konkordia)
- partner je moral ustrezati statusu, premoženju
- poroka kot združitev dveh družin - korist
- otroci so bili lahko obljubljeni za poroko že ob rojstvu

poročni obred:

- žrtvovanje živali, predaja ženinu, pogodba o doti, spremljanje z baklami, ženin nevesto moral nesti čez prag, obred sklenjen s poročno nočjo

FANTJE:

- prehod ni nenaden
- odraščanje od 15 do 25 leta
- obvladovanje čustev
- proces iz fanta v odgovornega državljana
- oče tisti, ki oceni, kdaj je dovolj zrel
- zrelostni dejavniki: priznanje avtoritete očetu, zvestobe republiki/skupnosti in prednikom
- ko oče oceni, da je sin dovolj zrel, pride do obreda s pojedino
- mladi fantje v obdobju od 15 do 20 leta nihajo med potjo greha in potjo vrline
- po 20 letu se začne obdobje, ko služijo vojaški rok
- v rimskem cesarstvu služenje vojaškega roka ni več pričakovano - kandidate iskali

Mladost se je v rimskih skupnostih povezovala z impulzivnostjo in iracionalnostjo.

- } Odrasli vs. mladi:
- vzgoja/socializacija
 - nadzorovanje odnosi

Prezemanje vrednot:

- starševske kulture
- dominantne kulture

2 vrsti skupnosti:

- mladinocentrične (poudarja pomen, vrednote mladosti, potlačenost mladosti)
-

Glavninska sociologija - Aries, mladost izumljena v 18. stol.

- objektivni in subjektivni statusi

MLADOST V PREDINDUSTRIJSKI DRUŽBI

- mladost in otroštvo odsotna, ker se je mladost enačila s socialno podrejenostjo (Aries)
- faze življenjskega cikla razumljene nekoliko drugače ⇒ Dante: adolescenca kot 1. faza življenja, ki traja do 25. leta; odlikuje jo podrejenost, prijetnost, telesna lepota, sramežljivost ...

Mladost definirana z 2. kriterijema:

- vstop v sfero dela (manj pomemben, ker veliko otrok vstopi v to fazo že zelo zgodaj)
- položaj v reprodukciji (vzpostavitev družine, ki je kazalec neodvisnosti)

Mladost se razume kot podskupina odraslosti (primerjava z moderno skupnostjo - mladost podskupina otroštva).

Razlike v doživljanju mladosti - tipične mladostne kariere (predvsem moški - plemiči, študentje, obrtniki, kmetje).

Plemska mladost:

- hegemonika (predstavljala prevladujoča kulturno normo)
- 2 predpogoja za vstop v odraslost: viteški stan in lastna družina
- borilne veččine vs. dvorjenje
- trubadurska lirika - izvor čustva ljubezni ⇒ * vitez Le Lange - izurjen v borilnih veččinah hodi od gradu do gradu in izziva dvoboje
- nomadski način življenja, nasilno vedenje, razkazovanje statusa, srednjeveška moda, dvorjenje

Študenti:

- v manjšini
- samo moški, ne vsi mladi (15-30 leta starosti)

- plačljiv študij, predznanje latinščine, stroški bivanja, knjig
- plemiči ali ljudje iz poklicnih stanov, nekaterim študij sofinancirala cerkev
- univerza Heideberg: 57% plačevali sami, 6,7% plemiči, 16% cerkev
- prebivalstvo gledalo na študente nelagodno
- študentska subkultura je bila agresivna: agresivno obnašanje obvezno zaradi hegemonске mladosti, vzgled po plemičih; brez nadzora, veliko pijančevanja
- bratovščine z iniciacijskimi obredi (prisega, pojedina, plačilo članstva)

Obrtniki:

- učenje pri mojstru - v odnosu odvisnosti
- upornost, nasilje - dejavnika: plemenska hegemonija, popolnoma ambivalenten status
- poroka v času vajeništva ni možna
- ustanavljanje tolpa
- nomadsko življenje - iz mesta v mesto kot priložnostni delavci

Kmetje:

- kulturno najbolj marginaliziran del skupnosti
- veljali za drhal, neuke ljudi
- večina nepismenih
- ključno za vstop v odraslost je bilo dedovanje (ne nujno po smrti) in posledično vzpostavitev družine
- dedoval je najstarejši sin
- odvisnost od družine tudi v odraslosti
- mladinsko druženje ob sezonskih delih (pozimi, ob košnji, po maši, podokničarstvo)

Duhovščina:

- zelo značilna za srednji vek
- prototipska bratovščina, zgled
- vstop v duhovniški stan v poznem otroštvu (ok. 10 leta), velik vpliv staršev
- izolacija iz skupnosti, celibat
- odnos permanentne odvisnosti od opata, samostana ...
- opat = oče - permanentni odnos neodraslosti

Temeljna determinanta za vstop v odraslost je družina; mladost je podskupina odraslosti, simplifikacija mladosti - mladost ni zavestno tematizirana.

ZGODNJA MODERNOST

- pomembna vojaška služba in šolski sistem
- množične družbe, velik teritorij - integracija v isto skupnost - tisk, ki iz enega centra poroča receptorjem = integracijska funkcija - potreba po pismenosti
- industrializacija, nastanek mest - urbanizacija
- mladost še vedno v veliki meri ambivalentna:
 - delo in šola nista ključno vezana na starost - ni zbiranj homogenih enot ljudi
 - telesna zrelost in družbena vloga drugačna kot danes; družbene vloge se je sprejemalo prej, puberteta nastopila kasneje; manj pozornosti posvečalo spremembam odrasčanja
 - generacijski konflikt je manj izražen - razlogi: zgoden odhod otrok iz družine na delo/študij, odvisnost na delu in v šoli drugačna - večja, izrazito patriarhalna - slepo uboganje in spoštovanje, visoka umrljivost otrok
- socialne vezi med starši in otroci razrahljane
- bratovščine: družbe moških, ki obvladujejo nek del mesta / študentskega življenja / ...; vstop z rituali; deviantno obnašanje

MODERNE DRUŽBE

1/2 19. STOLETJA

- industrializacija in urbanizacija pospešeni

- izrazita demografska rast
- dokončna uveljavitev tovarniškega dela, kmetijska revolucija
- v 30' in 40' letih 80% mladih naselilo v mesta
- spremembe v družinski strukturi
- delavska družina:
- 3generacijsko gospodinjstvo
- mladi vse dlje pri starših (do 16-17 leta), oblikovanje odnosa med starši in otroci
- vrstništvo, odpor do šole
- srednjeslojna družina:
- posredna gratifikacija: šola, nato zadovoljevanje višjih potreb
- več izobraževanja
- bogatejši, velike družine (mortaliteta upada)
- šolski sistem
- vrstništvo (delavska skupnost); v srednjeslojni mladini ga ni
- sami na cesti
- obvladovali neko četr
- obrtniške tolpe
- potepuštv
- romantična gibanja - posvetna religija, razočaranje nad svetom (Goethe, Chiller; pri nas Prešeren)
- prostozidarji (cehovske združbe)
- verska združenja
- francoska revolucija - izrazito poudarjanje mladosti, prvič določena odraslost z 21. letom
- mladinska gibanja
- bohemska gibanja (prvo v Parizu, odklapanje od prevladujočih vrednot, pijančevanje, oblikovanje subkulture - življenjskega stila [barvanje las, odstopajoč imidž, odklanjanje nekaterih vrednot, oblikovanje ideologij - satanizem, orientalizem; droge])

2/2 19. STOLETJA

- konservativna klima
- mladinska gibanja nadzorovana, konservativna
- gibanja odraslih za mlade
- upad rodnosti
- odnosi otrok-starši bolj intenzivni
- šolstvo se razvija; internati (Anglija)
- 6% mladine zajete v srednješolski sistem
- šolski sistem postane ključen
- delavski in srednji razred

primer šolanja v Angliji:

starost	leta 1890	leta 1902	leta 1938	leta 1962
10 letniki	40%	100%	100%	100%
14 letniki	2%	9%	38%	100%
17 letniki	1%	2%	4%	15%
19 letniki	1%	1%	2%	7%

1938: kulturna orientacija:

- 40% srednji razred - posredna
- 10% delavski razred - neposredna

razredna kultura

Vse več mladih doživlja mladost skozi šolski sistem.

BRAKE

2 načina doživljanja mladosti:

- srednjeslojna mladina: moratorij = univerza
- delavska mladina: moratorij = subkulture, vrstništvo (blues, jazz, music hall kultura)

ZGODNJA MODERNOST

- kmetje - selitve v mesta
- podeželski delavci
- obrtniki
- meščani
- delavski razred

KMETJE:

- pomanjkanje empatije med starši in mladostniki
- kapitalistični razvoj - razpad obstoječih socialnih mrež
- empatija ni univerzalna kategorija - se spreminja; je kulturno relativna
- ni zavarovane otroške sfere; nimajo zasebnega prostora
- ko je delo se otroke pušča doma
- odnos do otrok odvisen od letnih časov (več časa so jim posvečali pozimi)
- fatalističen odnos do otrok («če bo preživel, bo preživel«)
- odnos ni individualiziran (ritualiziran - odvisen od obredov - npr. krst)
- odnos je hierarhičen in pogojen z dedovanjem, spolom, starostjo
- odnos do šolskega sistema je nenaklonjen oz. tuj; učenje je empirično - na temelju izkustva (opravila)
- vrstniške skupnosti so pomembne in zajemajo vse (bogati in revni) - bolj moški; dekleta bolj predmet nadzora

PODEŽELSKI DELAVCI:

- vzgojeni za delo na domu
- z 10 letom vstopijo v produkcijski proces
- veliko otrok
- številni konflikti med fanti in starši
- starši nimajo več tako pomembne vloge kot pri kmetih

OBRTNIKI:

- ključna cehovska pravila
- fantje pri 10 letih v učenje k mojstru
- dekleta doma
- poroke pozne
- fantje učijo za poklic, dekleta pa življenjskih funkcij
- pomanjkanje empatije med otroci in starši

MEŠČANI:

- razdvojenost med delom in družino
- delo rezervirano za moškega, žena = gospodinja in mati
- družina = zavetje pred javno sfero = zasebna sfera
- individualizacija odnosov v družini (produkcija, politika se umaknejo iz družine)
- zakonske zveze se sklepajo pozno (ok. 30 leta)
- vzgoja otrok; ni več zadržane vzgoje, manj kaznovanja, bolj čustveni odnosi
- nadzor otrok; malo prostega časa - nadzorovano odraščanje
- ni več kolektivne avtoritete; starši odločajo sami

- vrstništva ni veliko (boemi, romantiki)
- strah pred proletarizacijo
- ločitev dela od družine in odsotnost vrstništva

DELAVSKI RAZRED:

- revščina, brezposelnost, pomanjkanje stanovanj onemogočajo družinsko življenje
- 2. pol. 19. stol. - stabilizacija razreda; pojavijo se družine - 3 generacijske; vrstništvo; stik s starši redke
- fantje odrastejo med vrstniki, prijatelji - spolno življenje; dvojna morala (pričakovana večja previdnost deklet)
- tolpe - četrtne; stroga hierarhija po zgledu na vaško vrstništvo
- spoj tradicionalnega in modernega v vrstništvu
- music hall kultura - folk glasba, mediji, zvezdnštvo

PREHODNE DRUŽBE

tradicionalne + moderne = obmodernost

Totalitarna politična gibanja

- moderne: načrtovanje; mladost je problem
- tradicionalne: nedemokratske, romantične; mladost je prednost

Komunizem

- delavski sindikalizem
- Marx, Engels
- mladost je v modernih družbah izrazito ambivalenten cikel
- članstvo v totalitarnem gibanju pomeni statusno promocijo
- skrajna radikalna gibanja
- mladost je čas zbežnosti, eksperimentiranja
- veliko totalitarnih gibanj, ki imajo skupne lastnosti:
- ideologija
- popoln nadzor civilne družbe
- voditelj, ki razlaga ideologijo

Totalitarna gibanja v mladosti

v FAŠIZMU:

- mladost opredeljena kot prednost
- pripadnik fašizma je lahko le mlad človek, ki je napreden in sledi fašističnemu nauku
- nadzorovanje mladosti; sprejemanje nauka
- kult mladosti (mladi, lepi, močni)
- tisk pod nadzorom; promoviranje za čim več otrok
- samo tisti, ki sledijo ideologiji so mladi - mladost metaforično in dejansko; več kot polovica mladih na visokih političnih pozicijah

v NACIZMU:

- zgleduje po fašizmu
- rasna prednost
- »večno mladi«
- nadzor; Hitlerjugend: l. 32 100.000 članov, 33: 2 mio 300, 34: 2 mio 500, 35: 5 mio 400 - članstvo postane obvezno - pod nadzorom odraslih (SS)
- statusna promocija s pripadništvom - patriarhalni vzor

v KOMUNIZMU:

- komunizem na začetku izrazito mladinsko gibanje
- v KPS l. 46: 61% mladih
- politične funkcije 72% mladih
- delavska/šolajoča mladina
- nadzorovana mladost

- večja spolna enakopravnost, ne več tako patriarhalni vzor

Posledice totalitarnih gibanj za mladinsko druženje

NACIZEM:

- širjenje jazz glasbe in swinga
- oblast 1933-45
- mladinska subkultura (swing subkultura) s poudarkom na zabavi, prostem času; proti nacističnem gibanju: disciplina, delo
- primer Hamburške swing scene: neorganizirana, apolitična, gimnazijska scena = srednji sloj in premožni sloj, gojili svoj imidž, z gledovanjem po bohemskih umetnikih, upor skozi rituale, starost med 15 in 19 let
- povečevanje nemške kulture
- 1942 prvo preganjanje; hamburška scena kot nevarna za nacistični režim
- taborišča za mladino brez vrednot - prevzganjanje
- swing subkultura kot konkurenca Hitlerjeve jugend
- nekateri so menili, da je šlo pri swingu za upor - ali res, če pa so starši to podpirali?; drugi menijo, da je šlo za gibanje velikih anonimnih mest; tretji pa, da je swing sprejemljiva glasba, ki ne oblikuje radikalnih praks; četrti, da je nacizem obmoderno politično gibanje, ki odklanja vse oblike urbanega gibanja
- mnenje, da je nacizem izrazito moderni sistem, ki vključuje mlade
- zadnji trdijo, da gre za razredni spor med gimnazijci (pripadniki višjih slojev) in nacisti (iz nižjih slojev)

JAZZ V SLOVENIJI

- tradicionalne pesmi in elitne glasbe
- po letu 45 razvila subkultura povezana z jazzom
- kontrakultura na oblasti (radikalna vizija; komunistična partija : subkultura - jazz)
- Drsnica: združenje mladih 15-20 let na Cankarjevi ulici; pogovori o jazzu, modno oblačenje, niso bili v sporu s kontrakulturo, starejši so jih imenovali promenadni levi (pričanja, vohuni - tajna policija nadzorovala); frizerska policija - mladi skoj-evci so jih nadzirali, preganjali in pošiljali na brigadirsko delo
- kontrakultura temeljila na delu, žrtvovanju, politizem
- subkultura temeljila na prostem času, sedanjosti, zabavi
- B. Adamič: jazzovski ustvarjalec v tem času; ustanovil jazz ansambel, ki so mu ga prepovedali, ker naj ne bi bil primeren za socializem - polemika v Slovenskem poročevalcu; apel k spodobni glasbi
- sredi 50 let jazzovski ansambli začnejo ponovno igrati
- 2 odnosa do jazz: jazz do določene meje sprejemljiv in jazz je dekadenca

ŽIVLJENJSKI CIKLI

- različni pomeni pojma cikel:
- regenerativni proces v naravi (ekologija)
- v biologiji: rast organizma
- v psihologiji: sekvenca stopenj skozi katero gre vsak
- v družboslovju: faze v razvoju družb, v manj radikalnih = razvoj človeka v skupnosti
- človeka razumemo kot:
- biološko bitje
- kulturno specifične oblike prisvajanja telesa

ORGANICISTIČNI PRISTOP

- interakcija med dozorevanjem organizma in izkustvi v življenju
- ta pristop zagovarjala Freud in Piaget
- Piaget - temeljne faze: dojenček - predšolski - šolski otrok - adolescent

HUMANICISTIČEN PRISTOP (BEHAVIORISTIČEN)

- človek je pretežno pasiven; se zgolj odziva na dražljaje iz okolja (v skladu z navadami, sposobnostmi)
- učenje, socializacija vsem enaka - z dražljajem pa se vsak odzove v skladu z navadami, sposobnostmi

PERSPEKTIVNA PRIROJENOST

- sposobnosti so prirojene (jezik, orientacija v prostoru, socialna interakcija ...)

- evolucijski psihologi - jezikovni modul se vzpostavi avtomatsko, ko se možgani razvijejo dovolj

DRUŽBOSLOVNI MODEL

- človek je produkt socialnega okolja
- skupnost narekuje razvoj sposobnosti

2 problema:

- postopnost: faznost (problem se kaže na ravni posameznika)
- biologija: kultura (kultura je utelešena v biologiji)

kognitivne specifikke

meje med cikli niso jasne

FAZE:

- PREDNATALNA (faza razvoja človeka v maternici)
- DOJENČKA (1 leto)
- OTROŠTVO (predšolska faza - šolska; 2-13 leta)
- MLADOST (13-20 leta; 20-25 leta)
- ODRASLOST (25-60 leta, obdobje zrelosti, ko človek obvladuje čustva z razumom)
- STAROST (od 60 leta naprej)

PREDNATALNA FAZA:

- po 3eh tednih embrij velik že kot zrno riža
- oblikovanje možganskih delov
- 7 teden: povečanje prednjega dela možganov
- 11 teden: oblikovanje leve in desne polovice
- 7 mesec: možgani imajo že polno obliko
- ob rojstvu: 0,5kg in predstavljajo že kompleksno tvorbo
- oblikovanje možganov na 2 načina: genski in _____
- okolje
- kemijsko okolje (pomembno; npr. tobačni dim vpliva negativno)
- kleščenje (možgani imajo presežek nevronov; na temelju izkustva jih uporabljajo sicer izumrejo)
- presežek nevronov - različna izkustva - z usmerjanjem pozornosti ustvarjamo specifične nevrnske mreže (kar smo izklestili oblikuje mrežo) - npr. človek, ki igra kitaro ima drugačne možgane kot nekdo, ki se uči solo petja
- dražljaj aktivira zaporedje nevronov
- proces poteka že v prednatalni fazi

FAZA DOJENČKA:

- dojenčkov »poklic« je gradnja telesa (čim manj gibanja) - do 9 tedna
- 10-24 teden: popis premoženja = skladiščenje drugih v spomin - ključnih objektov in dogodkov
- nasmeh je posledica imitacijskih nevronov
- 25-40 teden: izdelovanje zemljevidov: oblikovanje odnosov med prostori in predmeti v njih
- 41 teden naprej: delna jezikovna kompetentnost, nadaljnje oblikovanje zemljevidov

FAZA OTROŠTVA:

- obvlada jezik, zven, ritem jezika
- več energije posveti gibanju, je mobilen
- njegov ključni poklic je izpostavljanje izkustvu, informacijam, novim prezentacijam - skladiščenje v spomin
- je »stroj« za zaznavanje
- zaveda se da je enkratno bitje z duševnostjo
- učenje jezika: 1. faza: fonemov; 2. faza: semiotike in sintakse
- predstava o sebstvu: »jaz sem«
- nauči se branja in pisanja
- računanja, glasba

FAZA MLADOSTI:

- čas eksperimentiranja, učenja vlog, razumevanja sveta
- že obvladamo abstraktno mišljenje (metaforično mišljenje, razumevanje stvari, ki jih čutno ne zaznavamo)
- šolsko izobraževanje
- med 16-20 letom se v možganih vzpostavijo nove povezave: nadzor primarnih čustev

FAZA ODRASLOSTI:

- faza v kateri človek doseže ravnotežje

FAZA STAROSTI

- načelo kleščanja vpliva na odmiranje v starosti (bolj kot uporabljamo možgane, počasneje odmirajo)

PARADOKS:

- poudarjanje mladosti (mladost kot vrednota)
- v sodobnih družbah vse več starih ljudi

TEMELJNI PRISTOPI

biologija:

- začetnik Hall: individualni razvoj človeka, opredelil biološke univerzalije mladosti, danes so metode raziskovanja drugačne

antropologija:

- vse je kulturno relevantno
- ni univerzalij
- mladi se odzivajo različno (M. Mead - Samoa: mladost na zahodu je drugačna kot v tradicionalnih družbah - drugačne vloge, drugačno emp. učenje; razlaga kulturnih razlik mladosti; R. Benedict: učenje v šolskem sistemu)

psihoanaliza:

- Freud: id, jaz, nadjaz; z odraščanjem se spreminja razmerje med 3 deli osebnosti: dojenček je čisti id ugodja (oralna faza), analna - id že obvladuje, falična faza: ojdipov kompleks; genitalna faza: puberteta

psihosocialni pristopi:

- Erikson: posameznik se oblikuje v korelaciji? z okoljem, vsaka faza je premagovanje problemov,
- dojenček - zaupanje vase in v svet
- 2 faza: problem kompetence
- 3 faza: samoiniciativno obnašanje
- 4 faza: šola, suverenost
- 5 faza: adolescenca, oblikovanje stabilne osebne identitete
- 6 faza: zgodnja odraslost, oblikovanje trajnih vez
- 7 faza: oblikovanje družinske skupnosti
- 8 faza: starost
- kritika: adolescenca relativno stabilno obdobje po Eriksonu, ampak osebnost ni nekaj stabilnega, vpliv okolja

Jim Murcia:

- izhaja iz Eriksona:
- **dosegovalci** identitete - imajo jasno oblikovane cilje, način realizacije teh ciljev, imajo svoje specifične vrednote
- **odlagovalci** identitete - nimajo teh ciljev in načinov realizacije, a vejo, da je to problem
- **preprečevalci** - ne oblikujejo svojih ciljev in načinov, ampak jih prevzamejo od staršev ali drugih odraslih
- **razprševalci** - nimajo ambicije, se pasivno odzivajo na okoliščine

- Glede šolskega uspeha pa se razvrščajo takole:
--> dosegovalci so na 1. mestu
--> odlagovalci na 2. - 3.

--> preprečevalci na 2. - 3.

--> razprševalci na 4.

kognitivni pristopi:

- Piaget: shema univerzalnih kognitivnih faz
- sensorimotorna faza: stabilen, strukturiran svet
- proporcionalna faza: kompleksne duševne operacije - jezik
- operacionalna faza
- formalno operacionalna faza: abstraktno mišljenje

sociologija:

- Van Gennep: mladost je ritual prehoda iz otroštva v odraslost
- iniciacija: loči 3 faze:
- ločitev
- tranzicija
- reinkorporacija
- otroštvo: primarni odnosi - družinsko okolje, družinska sfera
- mladost je prehajanje iz primarnih v sekundarne odnose
- odraslost: družina, politika, kultura - javna sfera
- kritika - Turner: mladost razume zgolj kot tranzicijo, ne tudi kot socialno kvaliteto
- Turner: mladost kot skupnost in ne zgolj kot prehod

Eisenstadt:

- fenomen vrstništva
- iniciacija v tradicionalnih družbah - vrstništvo v modernih
- opre se na Personsovo razumevanje vzročnih variabel \Rightarrow idealno tipska dihotomija odnosov:
- afektivna vpletenost vs. nevtralnost (neposredna - takoj / posredna čustvena zadovoljitev - kasneje)
- askripcija vs. doseganje (prirojen status - razred / dosežen - izobrazba)
- partikularizem vs. univerzalizem (specifične vrednote ozke skupnosti - mafija / splošne, skupne vrednote - zakon)
- difuznost vs. specifičnost (ne točno določene vloge - mati/otrok / točno določene vloge - profesor/študent)
- v primarnih skupinah (družina) se pričakuje da se odzivamo afektivno vpleteno, askriptivno, partikularno
- v drugih situacijah pa obratno - sekundarni odnosi v javnosti (afektivno nevtralnno, doseganje, univerzalnost, specifičnost)
- instrumentalnost (širša družba) - vmes so vrstniške skupnosti - ekspresivnost (družina)
- ko smo otroci se gibamo predvsem na ravni družine (afektivna vpletenost, partikularnost, askriptivnost, difuznost vlog)
- v vrstniških skupnostih se že razvije afektivna nevtralnost, sposobnost razumeti univerzalne vloge, niso pa še sposobni razumeti doseganja, specifičnosti - to v odraslosti
- vrstništvo je temeljna kategorija s katero razumemo mladost; priprava na vstop v odraslost (vrstništvo = iniciacija)
- poleg vrstništva so pomembne še institucije v prehodu:
- šolski sistem - specifičnost, univerzalnost
- poklic
- izobrazba
- individualna sposobnost
- danes dodajajo še sosesko, kulturno družbo

bioekološki modeli:

- kombinacija psihologije in sociologije
- oseba je stalno v interakciji z okoljem; eden na drugega vplivata
- posameznik z določenimi os. lastnostmi, kognicija (hormoni, nevroni)
- okolje:
- mikrookolje (prijatelji, družina)
- mezzookolje (vrstniki, šola, soseska)
- makrookolje (subkultura, MM)
- interakcije:

- gnezdenje
- interakcija
- avtonomnost mladega človeka narašča, emocionalna neodvisnost je manjša od staršev a večja od vrstnikov; vključenost v delovno okolje manjša, večja v šolsko okolje, pomemben prosti čas in mikroraven

kulturologija:

- VB - najprej prevladuje nerazredni pristop

pojavi se **BIRMINGHAMSKA ŠOLA:**

- razredni pristop
- pomembna je kultura staršev in družbe (kombinacija obeh je kultura mladih)
- hegemonija: razlaga kako neka kultura postane prevladujoča
- mladino začelo raziskovati drugače
- Čikaška šola - A. Cohen - neutilitarna dilikvenca - rešuje problem neenakosti
- mladina postavi na glavo ustaljene vrednote srednjega razreda in vzpostavi delikventne vrednote (hegemonske vrednote, stigmatizacija)
- delikventne skupine pogosto povezane z glasbo (rock)
- R. Marton - anomija - izvor pri mladih v nedostopnosti sredstev - nižji sloji, majhna mobilnost, velika diskriminacija, malo izobraževanja ⇒ konvencionalne norme (ohranjanje) = tradicionalne vrednote srednjega razreda (poštenost, trdo delo ...)
- revščina ⇒ ohranjanje konvencionalnih norm ⇒ napetost, frustracija ⇒ oblikovanje mladinskih band = kršitev norm in zakonov ⇒ delikvenca in kriminal za uspeh ⇒ kriminalna kariera

razredne teorije:

- marksistične teorije:
 - Adorno in Frankfurtska šola - množična kultura (potrošna) - kulturna industrija kot zlo
 - Markuse - negativen odnos do množične kulture
 - Gramsci - pojem hegemonije - manjšinske ideje privedejo do vladavine
 - množična kultura kot manipulacija
- semiotika - Barthes - kulturne kode - spopad za prevlado kulturnih znakov ⇒ brikolaž = postopek v katerem nek objekt postavimo v drugo okolje, kjer dobi drugačen pomen - to počnejo mladinske subkulture - npr. zastava spremeni pomen v hipijevski subkulturi
- razlikovanje med starševsko in dominantno kulturo (nacionalna skupnost)
- hegemonija - v kolikšni meri sodijo predmeti v celoto, ki pomeni subkulturno pripadnost ali se prekrivajo vrednote, življenjski stili in artefakti
- subkultura (preučevala Birminghamška šola)
- delavska mladina - pesimistični sklepi, odločilno vlogo ima hegemonška kultura
- rekontekstualizacija - umik iz delavskega življenja je zgolj namišljen - eskapizem mladinskih subkultur (namišljena rešitev problema)
- P. Willis - analiza bajkerske subkulture; Firth - rokovska subkultura

Kritike na račun Birminghamške šole:

- premalo empiričnega raziskovanja
- premalo ukvarjanja z razvojem mladinskih subkultur
- podcenjuje se povraten vpliv - kakšen vpliv so imele mladinske subkulture na mainstream kulturo
- postmoderna teorija:
 - naraščanje nezaposlenosti v razvitih družbah
 - spremembe v sociološki teoriji - nastanek posebne modernosti - pozna/visoka modernost ⇒ postmodernost
 - razred ni več pomemben
 - v ospredju vse bolj posameznik, te dobe se ne da več razlagati kot kolektivitete
 - značilne so osebne entitete
 - nove oblike mladinske kulture: rave, klubska scena ⇒ mladi, ki se vključujejo so socialno zelo raznoliki, socialna nekompatibilnost - različni življenjski stili, ženske so aktivne udeleženke, nezaposleni ⇒ neotribalizem - kvazi plemenske skupnosti - razpad množične kulture na segmente;

življenjska izkušnja se fragmentira, potrošnja, nestabilna osebna entiteta, življenjski stili so bežni in prehodni

- v ospredju potrošnja, individualizacija, nestabilne mladinske entitete
- S. Redhead; S: Thornton - subkulturni kapital nastaja v interakciji med underground sceno in mainstreamom
- mediji niso več sovražni do underground scene temveč jih oblikujejo
- heterogena mladinska scena vs. homogena mainstream kultura

Kritike teh pristopov:

- ekstremi; pretiravanje
- W. Hatton - 30% nepriviligirani; 30% negotovi; 40% privilegirani
- teoretiki se naslanjajo samo na določen segment mladinske kulture
- pretiravanje z inovativnostjo subkultur

PRIMER POSTMODERNE ANALIZE

- Bast in Kellner:
- vloga medijev in življenjski stil mladih ljudi
- ocenjujeta videospote
- ocenila risanko ⇒ starševska kultura nima vloge, simulacija; fanta v risanki se zoperstavlja mainstream kulturi, sta upornika in priznavata samo belske bande, ki igrajo trdi rock; ilustrirata stanje duha v sodobni ZDA družbi; sta predstavnika mladine izgubljene v medijskem svetu ⇒ problem, ki ga analizirata = mladi odraščajo zgolj ob medijih, mladi, ki ne berejo so pol pismeni
- vse več mladih je slabše izobraženih
- manjvrednost množičnih medijev - poneumljanje

PRIMER DVEH SLOVENSКИH SUBKULTUR

hipiji

- 60' in 70' leta
- materialni standard v slo. narašča
- potrošništvo je vrednoteno negativno
- samoupravni ideološki sistem
- meje so odprte (subkulturno izposojanje)

⇒ societalna raven

- vzgoja se liberalizira
- protestna gibanja
- meje so odprte - potovanja

⇒ socialna raven

hipijevska kultura se oblikuje na societalni ravni

- hedonizem
- disociacija - odklop od večinske družbe (z uživanjem drog)
- eksotični misticizem - orientalske religije, filozofije
- avtentičnost - za vsako ceno izražanje sebe ne glede na zahteve kulture (npr. Buldožerji)
- sprejem ideologije na kognitivnem nivoju

pankerji

- 70' leta
- obdobje ekonomske krize, kompleksnega samoupravnega sistema
- na socialni ravni - kulturna industrija še vedno državna, toda tudi nekaj neodvisnih medijev
- značilno razvrednotenje, vsaka politika je korupcija
- individualizem
- odklanjanje javnega; zavzemanje za »stvari«
- anarhičnost
- realizem - orientacija na ta svet, življenje tukaj in zdaj; fatalizem v usodo (ni prihodnosti)
- avtentičnost, entuziazem

- npr. Pankrti, Kuzle, Lublanski psi
- kulturno izposojanje - lokalni ustvarjalni presežek
- Markuse: represivna toleranca - nekateri elementi ideologije se v slo. izrazijo na bolj blag način, manj politično angažiran
- v slo. manj razvita kulturna industrija
- večji pritisk alternativne politike (študentska gibanja)

POVZETEK IZ KNJIGE

Mitja Velikonja

SUBKULTURE IN SUBKULTURNE SCENE V DEVETDESETIH

1. KULTURA MED KULTURAMI

- subkultura ≠ podkultura
- kultura = kvaliteta; vsaka kultura je ena in edinstvena med drugimi ne glede na njeno množičnost, sprejetost ...; gre za polje različnosti
- pojem kulture je konstitutivno pluralen (ni monokulturnih / kulturno homogenih družb)
- kultura = pojem dežnik (pokriva in povezuje različne kulture)
- subkultura: označevanje specifičnih kulturnih praks, pogleda na svet, obnašanja, mišljenja in videza ...
- subkulture so v opozicijskih odnosih (Clarke: posredovanje, odpor, spopad) z glavnimi tokovi v družbi

2. SUBKULTURNE PRAKSE DEVETDESETIH

- subkulturnih fenomenov se moramo lotiti drugače kot tistih v 60. ali 70. letih, in sicer zaradi 4. povezanih vrst sprememb:
 - subkulture so tesno povezane s spremembami v širšem okolju (razvoj, višja raven izobrazbe, globalizacija, potrošništvo ...)
 - spremembe znotraj skupine mladih (Ule: svet mladine - odpor, fascinacija, resignacija; Redhead: mladina kategorija discipliniranja in obvladovanja)
 - spremembe znotraj subkultur (spremenjene vrednote, nove zvrsti glasbe ...)
 - nove subkulturne prakse (semiološka polifonija in alternative na področju estetskega ustvarjanja in življenjskega stila)
- subkulture v 90. letih ⇒ romantiziran predsodek, pripisovanja statusa »dežurnih upornikov« : subkulture o »krasem novem svetu« v katerem veljajo enake možnosti za vse
- prestavljanje subkulturnega diskurza v dominantnega; prave subkulture naj bi bile stvar preteklosti; spontanost, upornost in kreativnost naj bi zamenjala vsestranska manipulacija in plehki narcizem

3. SUBKULTURA IN SUBKULTURNA SCENA

- subkulturne prakse 90. let so tako uporniške in subverzivne kot apologetske, opredeljene z družbeno-ekonomskimi in kulturnimi determinantami kot tudi stvar izbire, alternativne in mainstream hkrati, napadajo in ohranjajo vladajoče kulture
- D. Hebdige: subkulture se nahajajo v prostoru med nadzorom in izogibanjem nadzora; izpostavljenost preiskovanju spremeni v užitek, da so opazovane
- razlike med subkulturami in subkulturnimi scenami na 3. ravneh:
 - znotraj subkulturne prakse, ki ni nikoli enotna
 - med različnimi subkulturnimi praksami
 - med subkulturnimi praksami in dominantnimi kulturami
- subkultura in subkulturna scena (v nadaljevanju scena) nista dva ločena načina (sub)kulturnega bivanja in ustvarjanja, dve kulturni celoti, entiteti
- subkultura in scena sta dva vidika znotraj iste subkulturne prakse
- skupne značilnosti subkulture in scene:
 - scene izhajajo iz subkultur, a delujejo v bolj družbeno sprejemljivi obliki
 - povezuje ju osredno zanimanje, skupni imenovalec - subkulturni fokus:
 - nostalgične (zazrte nazaj)

- progresivne (zazrte naprej)
- vezane na določeno glasbeno zvrst, etnično poreklo, spolno usmerjenost, življenjski stil ...
- skupen jima je način nastajanja
- sta vzajemno delovanje dveh različnih procesov
 - D. Hebdige: »brkljanje« - zbiranje iz različnih kulturnih zakladnic in sprotno prevajanje v nek nov, lasten diskurz = razporejanje množice že obstoječih znakov, katerih prejšnji pomen se z novo umestitvijo in novim pomenom razlasti (L. Strauss - bricolage)
- bistvena značilnost obeh je sintetičnost, rekonstrukcija skozi dekonstrukcijo
- pomemben koncept skladnosti (Willis - hegemonije) znakov (urejevanje na nov način, združevanje, usklajevanje v novo celoto; posamezni elementi središčijo okoli (sub)kulturnega fokusa)
- njun skupni imenovalac je nižja stopnja determinacije z različnimi zunaj- in znotrajkulturnimi dejavniki (pripadnost, vezanost)

4. RAZLIKE MED SUBKULTURO IN SUBKULTURNO SCENO

SUBKULTURA

- bolj zaznamovana v starem smislu: z razredno, slojevsko, politično-ideološko ali etnično pripadnostjo
- * generacijska pripadnost ni več odločilna
- je vedno v opoziciji do vladajočih, dominantnih kultur in je zato pogosto obsojana in celo preganjana
- ne pristaja na komercializacijo
- je vedno tudi antikultura
- je vedno politična: eksplicitno ali implicitno teži k uresničitvi določenih ciljev - 2 načina:
 - z revoltom, željo spremeniti svet (s sredstvi in načini, ki so »manj običajni« - letaki, prireditvami...)
 - s svojo prostovoljno izoliranostjo (zaprtost v svoj svet, nezainteresiranost za zunanji svet, »odklopljenost«)
- odnos dominantnih kultur do subkulturnega undergrounda je antagonističen: so nevarnost za javni red, za pohujšanje kulturnih vrednot
- dominantnim pomeni izziv, opozicijo njihovi hegemoniji
- pripadniki v izrednih okoliščinah postanejo odpadniki, medijsko ali celo policijsko preganjani folk devils
- je pogosto izpostavljena institucionaliziranim ali neformalnim nasprotovanjem in pritiskom
- pripadnost opredeljujeta dve povezani dimenziji:
 - podobnost navznoter (skupna identiteta pripadnikov)
 - razlika navzven (stroga ločenost od dominantnih kultur in drugih subkultur)
- značilna popolna predanost pripadnikov
- nekatere subkulture so hierarhično organizirane
- Poštrak: »vseobsežnost subkulture« = način življenja, določa odnos do sveta, je alternativa družbeni konstrukciji realnosti
- vključuje širok spekter doživljanja sveta in pogleda nanj, načinov življenja, specifično držo do drugih ...
- ima natančno profiliran kulturni fokus: zaprt, fetišiziran krog bistvenih skupnih značilnosti, znakov prepoznavanja, specifičnega vedenja ...
- stil (outfit) je izdelan doma
- velja načelo kulturne ekskluzivnosti
- značilna sektaškost, angažiranost, kritičnost, doslednost in discipliniranost
- jeza in protest

SUBKULTURNA SCENA

- je mehka, družbeno sprejemljiva, popularna, posplošena, dostopna in pristopna različica subkulture
- je stičišče med dominantnimi kulturami in subkulturami (prehod, blažilec med njimi)
- nastaja in se ohranja v pogojih popuščanja rigidnih, razrednih, slojevskih ... pregrad in je veliko manj determinirana z njimi
- vlada večja prepustnost in fleksibilnost

- kulturna identiteta je pridobljena
- prevladuje postmodernistično poigravanje z znaki brez nanašanja na zunanjo determinirajočo referenco (izgublja se občutek subkulturne avtentičnosti, stare oznake pripadnosti pridobijo nove vsebine)
- značilna vpletenost v logiko delovanja dominantnih kultur in trga
- konstrukcija s potrošništvom
- sama se želi vsrkati v vladajoči in pridobitniški diskurz in se v njem razpršiti na svoj način
- je prilagojena dominantnim kulturam in jih ne napada oziroma ogroža
- ni politizirana niti ideologizirana: pristaja na stanje v družbi in ga ne problematizira
- estetske in socialne inovatorje zamenjajo epigoni (posnemovalci) - predvidljivost in standardizacija
- razsajanje namesto upora, avtizem namesto cinizma
- prevladuje vase zagledani individualizem in politična indiferentnost, celo konservativnost
- pripadniki so obravnavani kot neškodljivi, preskrbljeni drugačneži, vir inspiracije za produkcijo ali kot objestna mularija
- je dopolnitev dominantnim kulturam
- je spodbujana
- je sredstvo sproščanja, vikendaštvo, kontrolirani eskapizem, saj svojim pripadnikom naslednje jutro omogoča vrnitev v »normalni« življenjski ritem
- pripadniki so manj problematični za okolje, njihova ločenost navzven ni tako izpostavljena
- ni trajnih, povezujočih ali mobilizirajočih ciljev
- skupinska identiteta je šibkejša, kratkotrajna in hitro zamenljiva
- pripadnost se pogosto začne in konča na klubski sceni
- velja načelo kulturne integriranosti in komunikativnosti
- večja množičnost in fluidnost
- pripadniki so manj družabni - bolj zaprti vase, intimistični
- stil oz. videz je bistven
- pomemben vidik zabave in igre
- značilna odprtost, frivolnost, sproščenost, hedonizem, brezskrbnost
- harlekinstvo in veseljaštvo
- značilne množične odprte prireditve
- pluralizem je nadgrajen z vsestranskim relativizmom
- groteskno križanje in sintetizirajoče mešanje elementov stila
- supermarket stila
- anything goes: ni več konsenza glede temeljnega subkulturnega fokusa
- oblačila običajno kupljena v specializiranih trgovinah

5. (SUB)KULTURA NI VSA

- subkulturne prakse devetdesetih - subkulture in subkulturne scene - izražajo družbene in kulturne spremembe, po drugi strani pa jih tudi same povzročajo ali sooblikujejo
- subkulturne scene so legitimen odgovor in hkrati posledica tako subkultur kot dominantnih kultur na strukturne pogoje družbe, ki deluje anomično, razstavljeno, kot mreža brez poenotene središča - horizontalna dimenzija
- po drugi strani pa obstaja tudi monopoliziranje kultur in s tem delitev na vladajoče kulturne produkcije in subkulture - hierarhična dimenzija
- drugačnost, nenormalnost in celo izolacija postajajo nekaj običajnega - sodobne družbe se integrirajo skozi drugačnost, nenormalnost ...
- če subkulturne scene brišejo razlike med dominantnim in subkulturnim diskurzom, ga subkulture vedno znova vzpostavljajo ⇒ subkulturne prakse tudi v devetdesetih pomikajo mejo inovativnega, svežega, domiselnega čedalje globje v dveh smereh:
 - predstavljajo subverzivno oddaljevanje od togosti in zadrtnosti dominantnih kultur
 - s približevanjem dominantnim kulturam in pristajanjem nanje pa subkulturne scene krepijo raznoterost, pestrost in toleriranost
- nobena kultura ni celota - vedno obstaja tudi neki manko, ki povzroča neko nedovršenost
- poskusi kulturne globalizacije sveta - po mnenju Velikonje, zavajajoč izraz za poskuse kulturnega unificiranja

subkulture predstavljajo manko dominantnih kultur, subkulturne scene pa njihov presežek

